

LIETUVOS RESPUBLIKOS
VALSTYBĖS REZERVO ĮSTATYMO NR. VIII-1908 2, 4, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 17, 18, 19
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 18¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO
PROJEKTO AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai.

Lietuvos Respublikos valstybės rezervo įstatymo Nr. VIII-1908 2, 4, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 17, 18, 19 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 18¹ straipsniu įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas) parengtas atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2016 m. balandžio 8 d. audito „Dėl Žemės ūkio ministerijos ir kito valstybės rezervo tvarkymo priežiūros tobulinimo“ rezultatus, Lietuvos Respublikos Seimo Audito komiteto 2016 m. birželio 8 d. sprendimą Nr. 141-S-8, kuriame pasiūlyta Lietuvos Respublikos Vyriausybei įvertinti atsakingų institucijų kaupiamų atsargų racionalumą ir tinkamumą, atsakingų institucijų planus ir galimybes tinkamai realizuoti sukauptas atsargas esant Valstybės rezervo įstatyme numatytoms situacijoms ir iš esmės peržiūrėti ir įvertinti valstybės rezervo atsargų nomenklatūros, kiekio, sukaupimo terminų ir atnaujinimo reglamentavimą, užtikrinant racionalų valstybės biudžeto lėšų naudojimą, ir apsvarstyti galimybę pasirinkti kitus materialinių išteklių atsargų užtikrinimo būdus. Taip pat atsižvelgiama į Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2017 m. lapkričio 29 d. audito „Valstybės, savivaldybių institucijų ir ūkio subjektų pasirengimas individualiai ar kolektyvinei gynybai“ ataskaitą, kurioje teigiama, kad Vyriausybės patvirtintas valstybės rezervo materialinių išteklių atsargų kiekis nėra sukauptas ir negali užtikrinti mobilizacinių ūkio, sveikatos ir nukentėjusių gyventojų poreikių tenkinimo paskelbus mobilizaciją.

Šiuo metu galiojančiame Lietuvos Respublikos valstybės rezervo įstatyme (toliau – Valstybės rezervo įstatymas) nustatytas tik vienintelis valstybės rezervo sutelkimo būdas – atsargų kaupimas ir nenumatyti kiti valstybės rezervo sudarymo ir rezervo papildymo būdai, todėl siūloma tikslinti Valstybės rezervo įstatymą ir numatyti kitus valstybės rezervo kaupimo ir jo papildymo būdus, kurie užtikrintų efektyvų ir lankstų reikiamų valstybės rezervo materialinių išteklių sukaupimą ir jų papildymą susidarius Valstybės rezervo įstatyme numatytoms situacijoms.

Valstybės biudžeto lėšomis įsigyjant, saugant ir nuolatos atnaujinant valstybės rezervo materialinius išteklius, neužtikrinamas racionalus lėšų panaudojimas, taip pat sudėtinga plėsti atitinkamų materialinių išteklių nomenklatūrą, nes tai pareikalauja didelių papildomų valstybės biudžeto asignavimų.

Įstatymo projekto tikslas – išplėsti valstybės rezervo sąvoką, kad valstybės rezervo ištekliai būtų užtikrinami ne tik juos kaupiant, bet ir sutartiniais santykiais su ūkio subjektais. Taip pat siekiama sudaryti galimybę lanksčiai ir operatyviai papildyti ir sutelkti papildomų valstybės rezervo išteklių, kurių poreikis atsiranda reaguojant į konkrečias krizes ir situacijas, sutaupyti valstybės biudžeto lėšų, skiriamų valstybės materialinių išteklių atsargoms saugoti, sudarant preliminarąsias viešojo pirkimo–pardavimo sutartis (toliau – preliminariosios sutartys) su ūkio subjektais.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projekto iniciatorė – Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija. Įstatymo projektą parengė Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijos Strateginio planavimo ir veiklos organizavimo departamentas (vyresnysis patarėjas – Darius Grebliauskas, tel. 8 706 64 632, el. p. darius.grebliauskas@eimin.lt) Veiklos organizavimo skyriaus vedėjas Vaidotas Linkus (tel. 8 706 64 849, el. p. vaidotas.linkus@eimin.lt) ir patarėjas Alfredas Gnėdikas, tel. 8 706 64 883, el. p. alfredas.gnedikas@eimin.lt.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Valstybės rezervo įstatyme šiuo metu nustatyta, kad valstybės rezervą sudaro lėšos (nacionaline ir užsienio valiuta) ir valstybės lėšomis įsigytos materialinių išteklių atsargos, skirtos mobilizaciniais, ūkio, sveikatos ir civilinės saugos sistemos funkcionavimo ir nukentėjusių gyventojų poreikiams tenkinti ekstremaliųjų situacijų metu ir jų padariniams likviduoti, paskelbus mobilizaciją, įvedus nepaprastąją ar karo padėtį ar kitais įstatymų nustatytais atvejais.

Vyriausybė tvirtina valstybės rezervo lėšų dydį ir sukaupimo terminus, valstybės rezervo materialinių išteklių atsargų nomenklatūrą, kiekį, sukaupimo terminus ir valstybės rezervo atsakinguosius saugotojus.

Valstybės rezervo administravimo funkcijas atlieka valstybės rezervo koordinatorius, valstybės rezervo tvarkytojai ir valstybės rezervo atsakingieji saugotojai.

Valstybės rezervo įstatyme taip pat nustatyta, kad Vyriausybė kiekvienais metais nustato valstybės rezervo lėšų sumą, kuri negali būti panaudota einamajam valstybės rezervo materialinių išteklių atsargų kaupimui ir tvarkymui, o šias valstybės rezervo lėšas naudoja valstybės rezervo koordinatorius.

Valstybės rezervo tvarkytojai valstybės rezervui skirtus materialinius išteklius valstybės lėšomis perka Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Siūloma sudaryti galimybę valstybės rezervo tvarkytojams sudaryti preliminarįsias sutartis su ūkio subjektais, pagal kurias ūkio subjektai įsipareigotų užtikrinti, kad ekstremaliosios situacijos, nepaprastosios padėties, mobilizacijos ar karo atveju jie galėtų pateikti reikiamą prekių kiekį. Dėl to sumažėtų finansinė našta valstybei ir administracinė našta valstybės rezervo tvarkytojui, būtų išspręsta nemažai problemų, susijusių su atsargų (ypač maisto produktų) saugojimu, kaupimu, atnaujinimu ir pan., taip pat nereikėtų tam (saugojimui, kaupimui, atnaujinimui) skirti papildomo finansavimo. Sumažėtų statinių ir juose saugomų valstybės rezervo materialinių išteklių praradimo, sunaikinimo rizika, nes preliminariosios sutartys būtų sudarytos su keliais ūkio subjektais, esančiais skirtingose šalies vietose. Valstybė užsitikrintų, kad reikiamu laiku bus pristatytas reikalingas valstybės rezervo atsargų kiekis, o ne tik jo sukaupta dalis, kuri šiuo metu priklausoma nuo skiriamų asignavimų.

Siūlomas naujas valstybės rezervo materialinių išteklių kaupimo būdas sudarant preliminarįsias sutartis nepakeis šiuo metu veikiančio valstybės rezervo materialinių išteklių kaupimo būdo, o tik jį papildys – leis dalį valstybės rezervo materialinių išteklių atsargų užsitikrinti sutartiniais įsipareigojimais.

Ūkio subjektai, pasirašę preliminarįsias sutartis su valstybės rezervo tvarkytojais, netaps valstybės rezervo atsakingaisiais saugotojais. Ūkio subjektas sutartyje įsipareigos, kad valstybės rezervo materialinių išteklių atsargos būtų laiku perduotos Vyriausybės arba jos pavedimu valstybės rezervo tvarkytojo nustatytiems subjektams, taip pat įsipareigos sudaryti galimybę valstybės rezervo tvarkytojui kartą per metus patikrinti jo galimybes užtikrinti preliminarinioje sutartyje nustatytus įsipareigojimus. Ūkio subjekto įsipareigojimai ir atsakomybė bus apibrėžti valstybės rezervo tvarkytojo ir ūkio subjekto sudarytoje preliminarinioje sutartyje.

Valstybės rezervo tvarkytojai preliminarįsias sutartis su ūkio subjektais galės sudaryti vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų, Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymų nustatyta tvarka, taip pat minėtos sutartys dėl tos pačios nomenklatūros bus sudarytos ne su vienu, o su keliais ūkio subjektais, kad būtų išvengta nepatikimų ūkio subjektų nacionalinio saugumo požiūriu.

Taip pat siūloma Įstatymo projektą papildyti nauja atsargų rūšimi „Susisieikimo atsargos“ – tai atsargos, kurios yra kaupiamos valstybės rezerve, tačiau nepaminėtos galiojančiame Valstybės rezervo įstatyme.

Iš Valstybės rezervo įstatymo projekto siūloma išbraukti, kad valstybės rezervo koordinatorius naudoja lėšas, kurios negali būti panaudotos einamajam valstybės rezervo materialinių išteklių atsargų kaupimui ir tvarkymui, nes koordinatorius jų nenaudoja, o tik teikia pasiūlymus Lietuvos Respublikos Vyriausybei dėl šių lėšų panaudojimo.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Teisinio reguliavimo poveikio vertinimas nebuvo atliktas.

Kartu pažymėtina, kad priėmus Įstatymo projektą atsiras galimybė efektyviau kaupti valstybės rezervo atsargas ir naudoti tam skirtas lėšas.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai
Priimtas Įstatymo projektas įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymo projektu yra sukurama papildoma administracinė našta preliminarįsias sutartis sudarantiems ūkio subjektams, kurios dydis įvertintas ir pateiktas Administracinės naštos ūkio subjektams apskaičiavimo ataskaitoje.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Naujų įstatymų priimti nereikės, taip pat nereikės keisti galiojančių įstatymų.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų.

Įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

10. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Teikiamas Įstatymo projektas Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei neprieštarauja.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Įstatymo projektui įgyvendinti reikės pakeisti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. vasario 22 d. nutarimą Nr. 200 „Dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos valstybės rezervo įstatymą“. Šio nutarimo pakeitimo projektą parengs Ekonomikos ir inovacijų ministerija.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymo projektui įgyvendinti papildomų valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų nereikės.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Rengiant Įstatymo projektą specialistų vertinimų ir išvadų nebuvo gauta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai Įstatymo projekto žodžiai: „valstybės rezervas“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

Ekonomikos ir inovacijų ministras

Virginijus Sinkevičius

Ekonomikos ir inovacijų ministerijos
Strateginio planavimo ir veiklos organizavimo
departamento Asmenų aptarnavimo ir
dokumentų valdymo skyriaus redaktorė

Roma Sabaliauskaitė
2019.02.23